

PUNK. Els seus rastres en l'art contemporani

Exposició del 13 de maig al 25 de setembre de 2016

Gavin Turk, *Pop Up*, 2000

El punk, hereu d'altres moviments radicals inconformistes com el dadaisme i el situacionisme, és una de les referències culturals del segle XX que ha deixat més pòsit. Aquesta exposició recull la influència del punk en l'art contemporani, que, marcat per un esperit crític i qüestionador, sembla el territori més propici per seguir-ne els rastres.

JOHNNY ROTTEN ESTÀ AGENOLLAT, amb el micròfon a la mà, en un escenari on hi ha algunes ampolles de cervesa trencades que han llançat des del públic. Al seu costat Sid Vicious, que durant tot el concert i com és habitual ha tocat amb el baix desendollat, sagna perquè s'ha tallat amb alguna de les ampolles al pit. És la imatge que queda de l'últim concert dels Sex Pistols, el grup icona del punk, que es va celebrar a San Francisco el 1978. Només han passat quatre anys des de l'actuació dels Ramones al club CBGB de Nova York, on l'agost de 1974 van tocar cançons rabioses d'un minut, i on un any més tard també van actuar Television, Suicide, Talking Heads, The Dictators i fins a trenta grups. Aquell mateix estiu, a Londres, Malcolm McLaren rebateja la seva botiga de roba amb el nom «Sex» i crea els Sex Pistols. El 1976 apareixen a la televisió i deixen anar un parell de paraulotes. L'endemà són portada a tots els diaris i els prohibeixen arreu d'Anglaterra. I el punk esclata. Dos anys més tard, el mateix estiu de 1978 en què els Sex Pistols fan el seu últim concert, té lloc a l'Artists Space de Nova York el primer concert no wave, que recupera la intensitat del principi del punk amb grups com Teenage Jesus and The Jerks i, més endavant, Sonic Youth. Tot el que ve després són els efectes d'aquella explosió.

Aquesta és la breu i estricta història de l'explosió punk com un moviment eminentment musical que es produeix durant la segona meitat dels setanta. Però en aquest últim concert dels Sex Pistols, Johnny Rotten planteja una pregunta que ressona molt més enllà d'aquells anys: «¿us heu sentit mai estafats?» El crític musical Greil Marcus hi era. I temps després, quan escriu *Lipstick Traces*, la primera genealogia del punk, recorda que sota el petar de dents de Johnny Rotten cantant a l'anarquia s'hi podia sentir l'eco d'una ràbia que, com un fantasma, ha recorregut tot el segle XX: sobretot, en l'afany revolucionari dels situacionistes i els seus eslògans contra tot, en els udols dels dadaistes i la seva voluntat de negació o, més enrere, en la fúria revolucionària dels comuners enderrocant la columna Vendôme a París. El punk, doncs, no és sols un moviment musical, sinó la manifestació exemplar d'una incomoditat més àmplia enfront del sistema econòmic, polític, social i cultural: una reacció davant d'una societat marcada per la fi del somni hippy, el retorn del conservadorisme, l'aparició del terrorisme, la crisi del petroli i la manca de futur d'una joventut abocada a l'atur. El punk recull el lema «No future» de moviments anteriors com el situacionisme o el dadaisme, però, a diferència d'aquests, emergeix enmig de la cultura de masses, i aquest fet en provoca l'expansió més enllà de l'àmbit anglosaxó i del món de la música. Aquesta expansió supera el fenomen històric concret i converteix el punk en un adjectiu que qualifica una manera d'entendre el món: crítica, radical, anti, lliure...

El punk és una actitud. Una actitud feta de ràbia, velocitat, soroll, incorrecció, inconformisme, negació, oposició i provocació que travessa el segle XX i que es prolonga més enllà dels setanta, més enllà del context anglosaxó i més enllà de l'escena musical. Una explosió els efectes de la qual el converteixen en una de les referències culturals del segle XX que ha deixat més pòsit. L'actitud punk també es troba molt present en l'art contemporani, que, marcat per un esperit crític i qüestionador, sembla el territori més propici per seguir-ne els rastres.

PUNK. Els seus rastres en l'art contemporani pretén resseguir la influència d'aquest moviment en l'art actual, establir una genealogia que arribi fins als nostres dies o, reprenent l'expressió de Greil Marcus, seguir-ne els rastres fins al present. Es tracta de corroborar una intuïció: que més enllà de les divisions que es puguin observar entre artistes, tendències o mitjans utilitzats, hi ha un soroll rabiós que uneix molts creadors. És a dir, que l'actitud punk, fruit d'una història que es remunta al dadaisme i que passa, entre d'altres, pel situacionisme, es troba molt present en la producció artística contemporània. Aquesta exposició posa en relleu fins a quin punt els ecos de l'actitud punk –els motius que porten a la insatisfacció, l'inconformisme, la pèrdua de fe en el progrés o la crítica ferotge a les icones del sistema econòmic i social– són intrínsecs a la pràctica de molts artistes. Recollint la famosa frase de «punk is (not) dead», es tracta d'asseverar que efectivament és així, que el punk és un mort vivent, un zombi que ha continuat guanyant adeptes.

Alguns dels més de seixanta artistes que trobem en aquesta mostra van ser testimonis i actors de l'eclosió del punk als setanta, i cal sumar a la seva activitat artística el fet d'haver-ne estat autèntics incitadors i activistes. D'altres són anteriors: es van anticipar i demostren el lligam històric del punk amb altres moviments radicals. En molts casos el punk apareix com una referència explícita, que es plasma en l'ús d'elements com el soroll, la tipografia de retalls, l'antidisseny i la lletjor, o en la inclusió de referències musicals directes. L'exposició també presenta els rastres del punk com a actitud: la negació, l'oposició i la destrucció; el «fes-ho tu mateix»; les al·lusions a la por i el terror en una societat que aliena als individus; aquesta mateixa alienació que provoca estats psicòtics; la valorització del que s'aparta de la norma; el nihilisme; la crítica al sistema econòmic i l'anarquia; o la reivindicació de la pròpia llibertat sexual, del cos com a camp de batalla. Finalment, una selecció de fanzines, vídeos, pel·lícules, reportatges, cartells, llibres i discos documenta els antecedents del punk, el seu esclat i la seva repercussió en contextos diversos.

A través dels rastres que ha deixat en la producció artística contemporània i de la seva forta influència, l'exposició acaba revelant els principals elements que defineixen el punk com una manera d'entendre la cultura i, per extensió, d'estar en el món. També assenyalava els principals elements que emmarquen l'aparició del punk: l'ús del terror i el terrorisme com a excuses per a un retorn al conservadorisme i al convencionalisme dels costums; la crisi econòmica vinculada a la gestió de l'escassetat que comporta la fi del somni en el progrés, i una generació abocada a l'atur i la manca d'esperança. El «no future» certifica el final d'un possible horitzó de convivència utòpica. El punk, com a rèplica d'una genealogia de moviments radicals al segle XX, és la constatació del fracàs de la societat contemporània. I aquest fracàs no sols continua present sinó que conforma la nostra contemporaneïtat.

A la manera d'un reflex, l'exposició posa de manifest com els principals aspectes de la crisi social i política dels setanta continuen vigents avui dia i com, per expressar el seu inconformisme i la seva ràbia, els artistes han recollit el llegat del punk.

Carlos Aires, Marcel·lí Antúnez, Martin Arnold, Fabienne Audéoud, Eduardo Balanza, Bill Balaskas, Jean-Michel Basquiat, Jordi Benito, Laurent P. Berger, Chris Burden, Tony Cokes, Jordi Colomer, Brice Dellsperger, DETEXT, Die Tödliche Doris, Christoph Draeger, Jimmie Durham, Tracey Emin, Mario Espliego, VALIE EXPORT, Hans-Peter Feldmann, Claire Fontaine, Chiara Fumai, Iñaki Garmendia, Kendell Geers, Gelitin, Nan Goldin, Douglas Gordon, Dan Graham, Eulàlia Grau, Johan Grimonprez, Guerrilla Girls, Antoni Hervàs, Jota Izquierdo, Mike Kelley, Martin Kippenberger, João Louro, Christian Marclay, Israel Martínez, Raisa Maudit, Paul McCarthy, Jonathan Meese, Jordi Mitjà, Joan Morey, Janis E. Müller, Matt Mullican, Itziar Okariz, João Onofre, Antonio Ortega, Luis Felipe Ortega i Daniel Guzmán, Tony Oursler, Mabel Palacín, Juan Pérez Agirregoikoa, Raymond Pettibon, Maria Pratts, Tere Recarens, Jamie Reid, Tim Reinecke, Aïda Ruilova, Pepo Salazar, Santiago Sierra, Federico Solmi, Natascha Stellmach, Tres, Gavin Turk, T.R. Uthco & Ant Farm (Doug Hall, Chip Lord, Doug Michels i Jody Procter), més alguns dels documents, discos, llibres i referents gràfics més rellevants del punk.

Visites guiades diàries

(incloses en l'entrada)
Consulteu els horaris i idiomes a www.macba.cat

Activitats relacionades

Més informació
a www.macba.cat

MACBA AMICS

MACBA Collage Lab

A càrrec de Max-o-matic

Sessió punk: visita exprés a l'exposició i skype amb Tomás Spicolli
Divendres 13 de maig i 3 de juny, 16.30 h. Espai Taller.
15 €. Gratuït amb carnet Amic. Inscripció prèvia a www.macba.cat. Places limitades

Visita a l'exposició a càrrec del comissari, David G. Torres

Dijous 19 de maig, 19 h
Exclusiu MACBA Amics.
Reserva prèvia a amics@amics.cat.
Places limitades

SEMINARI

Amb Greil Marcus i altres convidats a concretar

Dijous 15 i divendres 16 de setembre
Auditori Meier

MACBA ES VIU

5 €. Gratuït amb l'entrada general del museu i carnets MACBA Amics. Sense inscripció prèvia. Aforament limitat

Félix Pérez-Hita

Dijous 7 de juliol, 19 h
Atri del museu

Antoni Hervàs i Corte Moderno representen *Negociudad*

Dijous 14 de juliol, 19 h
Atri del museu

Projecció del documental *Tito, the Phantom Monk (2015)*

Presentació a càrrec del seu director, Dani Montlleó
Dijous 21 de juliol, 19 h
Auditori Meier

Maria Pratts i Uildeter

Dijous 28 de juliol, 19 h
Atri del museu

Comissari

David G. Torres

Aprofundeix en els continguts a macba.cat.

Catàleg, llistes de música, línies de temps, recorreguts temàtics, textos descarregables... Tot a www.macba.cat/expo-punk

---

Horaris

Dilluns, dimecres, dijous i divendres, d'11 h a 19.30 h (del 24 de juny al 24 de setembre, d'11 a 20 h)
Dimarts no festius, tancat
Dissabtes, de 10 a 21 h
Diumenges i festius, de 10 a 15 h

MACBA

Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
www.macba.cat

Segueix-nos

#rastresPUNK

Mitjans col·laboradors

Exposició coproduïda amb:

Amb el suport de:

prohelvetia